

Gezocht: 'Criteria voor t

Algemeen

[Henri de Haan]

Minister van Landbouw, Gerda Verburg, is op zoek. Op zoek naar beslissingscriteria om gmo's wel of niet toe te laten. Veel criteria, zoals economische afhankelijkheid van telers en effecten op milieu, blijken niet specifiek voor gmo's. De zoektocht wordt nog steeds beïnvloed door emoties, zo bleek tijdens het LNV-seminar.

„Gmo's zijn een realiteit. Door in te blijven steken op de vraag of we wel of geen gmo's willen, wordt voorbijgegaan aan deze realiteit en worden er geen keuzes gemaakt omtrent toelatingscriteria”, aldus minister Gerda Verburg. Daarin moet verandering komen, vindt de minister. Haar ministerie organiseerde daartoe een seminar 'Het ggo-beoordelingskader: wegens verbouwing in overleg'. De uitkomsten hiervan moeten de basis vormen van een Nederlandse bijdrage aan Europees beleid voor toelating van gmo's, later dit jaar.

Toelating

De toelating van gmo's wordt vooral Europees geregeld. De European Food Safety Authority (EFSA) onderzoekt de veiligheidsrisico's van nieuwe variëteiten. Op basis van dit onderzoek wordt over de toelating beslist. Op dit moment zijn 32 gmo-variëteiten toegelaten en voor

60 nieuwe is een aanvraag ingediend. Minister Verburg ziet voor de lidstaten een andere rol weggelegd in de beslissingsprocedure. „Wanneer op Europees niveau een gmo-variëteit als veilig wordt beoordeeld, moeten lidstaten daarna afzonderlijk kunnen beslissen over toelating.” Daarmee pleit de minister voor het versoepelen van de toelatingscriteria. Verburg onderkent een breder belang van gmo's. Naast veiligheid spelen ook allerlei andere aspecten een rol, zoals droogteresistentie, oogstzekerheid en verduurzaming van de land- en tuinbouw. „In 2050 moet de land- en tuinbouw 9 miljard monden voeden, bij een min of meer gelijkblijvend areaal. Dat zijn 2,2 miljard mensen meer dan op dit moment. Gmo's kunnen bijdragen aan een verhoging van de oogstzekerheid en productiviteit. Ze dragen bij aan ziektepreventie en aan het verlagen van het gebruik van bestrijdingsmiddelen.”

De minister wijst erop dat er een sterke opmars van gmo's is buiten de EU. In 2008 werd op 125 miljoen hectare gmo's geteeld. Dat is een oppervlakte zestig keer zo groot als Nederland. „En de groei houdt aan. Daar komt bovenop dat import van gmo's in Europa toeneemt.”

Wurggreep

Louise Fresco, hoogleraar duurzame ontwikkeling aan de Universiteit van Amsterdam, stelt dat veel ontwikkelingen niet uitsluitend relevant zijn voor gmo's. Volgens de hoogleraar bestaat bij sommigen het beeld dat gmo's door multinationals worden gebruikt om kleine boeren in een wurggreep te houden. Fresco bestrijdt dit. „Het aandeel van het zaaizaad in de productiekosten is klein. Daarnaast kunnen ook andere technieken, zoals hybride-zaaizaad, multinationals een sterke onderhandelingspositie geven.”

Volgens de hoogleraar zijn gmo's niet nodig om armoede te bestrijden. „Zonder gmo's kan de rijstopbrengst in India worden verdrievoudigd en de cassaveopbrengst in Afrika vertienvoudigd. Ontbossing is niet een specifiek gmo-probleem. Schaalvergroting in de landbouw gaat door, ook zonder toepassing van gmo's.” Fresco zegt dat de voedselproductie de komende 20 tot 25 jaar

Vlnr Minister Gerda Verburg, prof. dr. Raoul Bino (directeur Plant Sciences Group, WUR) en prof. dr. ir. Louise Fresco (UvA).

r toelating gmo's'

LNV-seminar 'Het ggo-boordelingskader: wegens verbouwing in overleg'

met 60 procent kan toenemen door toepassing van bestaande, betere landbouwmethoden. „Daarnaast is er in Kazachstan en Oekraïne extra land beschikbaar. Dit zijn landbouwgronden die voordelen hebben ten opzichte van tropische gronden, omdat in de tropen de kans op ziekten en plagen groter is.“

Nuttig

Daartegenover stelt Fresco dat gmo's nuttig kunnen zijn. „Zo zijn er gewassen die beter met een overschot of een tekort aan water kunnen omgaan. Maar gmo's worden vooral gebruikt voor diervoerders en biobrandstoffen, niet om armoede en honger te bestrijden. Want de 2,5 miljard mensen die onvoldoende toegang tot voedsel hebben, hebben geen koopkracht.“

Volgens Fresco moet richting worden gegeven aan onderzoek. „En daaraan moeten heldere doelen worden gesteld. Gmo's zijn er. Ze worden door ontwikkelingslanden gebruikt. De vraag is hoe we ermee omgaan? Welke gmo's laten we toe? Wat is het doel? Op welke plaats? Met welke maatregelen?“

In de visie van Fresco zijn gmo's niet per definitie veilig. „Ook niet als ze al decennialang zijn gebruikt. De bodem is een complex ecosysteem en een belangrijke basis voor de landbouw en het handhaven van biodiversiteit. We weten weinig over de afbraak van genetisch gemanipuleerde plantenresten.“

De professor vindt het nu niet het juiste moment om het onderwerp van gmo's op de internationale agenda te plaatsen. „Eerst moeten we Doha, de onderhandelingen binnen de wereldhandelsorganisatie om handelsbarrières te vermindere(n), afronden. Daarna moeten we een gedragscode afspreken en wereldwijd de effecten van gmo's blijven monitoren.“

De ultieme toetssteen voor het toelaten van gmo's, is volgens Fresco de vraag of ze ook zijn te gebruiken in de biologische landbouw. Hiermee geeft ze aan dat gmo's kunnen bijdragen aan een

„Ook zonder gmo's kan de rijstopbrengst in India worden verdrievoudigd en de cassaveopbrengst in Afrika vertienvoudigd“, aldus prof. dr. ir. Louise Fresco.

duurzame landbouw. „Keuzevrijheid en diversiteit in productiemethoden moeten behouden blijven, voor consument én boer“, besluit Fresco.

Richting

Nico Roozen, directeur van ontwikkelingsorganisatie Solidaridad, kan zich goed vinden in de overwegingen en kanttekeningen van Fresco.

„Maatschappelijk aangestuurd onderzoek gaat maatschappelijke belangen dienen. Het gaat erom antwoorden te vinden op essentiële vragen. Welk landbouwsysteem hebben we nodig? Is een 'pro-poor' technologie gewenst? De slag om de richting van het onderzoek is het allerbelangrijkste onderwerp van de toekomst.“

Volgens Roozen moeten productieverhogende technologieën niet op voorhand worden uitgesloten, maar rijst de vraag of dat het doel van de technologie moet zijn. In de visie van Roozen maken gmo's deel uit van de productkwaliteit. „Deze techniek heeft effect op economische, sociale en ecologische factoren, net zoals arbeidsvoorwaarden, kinderarbeid, de positie van mannen en vrouwen, biodiversiteit, ontbossing en pesticidegebruik. Op deze aspecten verschillen gmo's weinig van conventionele gewassen.“

De Solidaridad-directeur stelt zich neutraal op ten opzichte van de techniek, maar vindt het van groot belang dat de effecten worden geanalyseerd.

„Deelnemers aan het gmo-debat moeten goed worden geïnformeerd.“ Als

Minister Gerda Verburg: „Gmo's zijn een realiteit.“

voorbeeld noemt Roozen dat bij de teelt van gmo-soja minder wordt geploegd, waardoor minder emissie en erosie optreedt. „Maar het herbicidengebruik blijft gelijk en de teelt van gmo-soja leidt tot de ontwikkeling van resistente onkruiden. Per saldo is de boer vaak wel beter af“, meent Roozen. Alleen wanneer alle partijen in het debat beschikken over de volledige informatie, voor en tegen, kan een goede probleemstelling worden geformuleerd, aldus de Solidaridad-directeur.

Debat

Het seminar had tot doel richting geven aan de toetsingscriteria die moeten worden opgenomen in het Europese toelatingsbeleid. Minister Verburg is van mening dat gmo's een feit zijn en dat er vanuit dat gegeven keuzes moeten worden gemaakt. Deze houding deed bij een deel van de aanwezigen de emoties hoog oplopen. Door het buitensluiten van emoties wekt Verburg de indruk niet open te staan voor meningen van tegenstanders van gmo-toelating. Desondanks houdt de minister vast aan het feit dat er nu keuzes moeten worden gemaakt. „Door weloverwogen criteria te definiëren kan de keuzevrijheid behouden blijven voor consument en producent“, aldus de minister. ■

Meer informatie op onze website:
www.demolenaar.nl

